

Finanšu izlūkošanas
dienests

NOZIEDZĪGI IEGŪTU LĪDZEKĻU LEGALIZĀCIJAS PAZĪMES AZARTSPĒĻU UN IZLOŽU ORGANIZĒTĀJU SEKTORĀ 2024

SADARBĪBĀ AR:

Izložu un azartspēļu
uzraudzības inspekcija

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas pazīmes azartspēļu un izložu organizētāju sektorā

FID sadarbībā ar Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekciju ir izstrādājis vadlīnijas **azartspēļu un izložu organizētāju sektora pārstāvjiem** (kā arī citiem NILLTPFN likuma subjektiem) efektīvai risku vadībai un spējai identificēt pazīmes, kas raksturo aizdomīgu darījumu un ļauj savlaicīgi reaģēt uz iespējamu NILLTPF apdraudējumu. Saskaņā ar NRA 2023¹ konstatēts, ka būtiskākie NILL draudi klātienēs un neklātienēs azartspēļu pakalpojumiem ir noziedzīgi nodarījumi nodokļu jomā, kā arī manipulācijas ar sporta sacensībām. Proti, pastāv paaugstināta iespējamība, ka darījumi azartspēļu un izložu sektorā (izmantojot NILLTPFN likuma² subjektu pakalpojumus) tiek veikti ar mērķi legalizēt noziedzīga nodarījuma rezultātā iegūtus līdzekļus.

Saskaņā ar NRA 2023 identificēti trīs NILLTPF riski azartspēļu un izložu sektorā³:

1. azartspēļu sektora pakalpojumu izmantošana noziedzīgi iegūtu līdzekļu uzglabāšanai vai kustībai;
2. azartspēļu pakalpojumu izmantošana NILL, iegādājoties spēles dalības līdzekļus par noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem un to saņemšana laimestā;
3. noziedzīgi iegūtu līdzekļu izmantošana dzīvesveida tēriņiem azartspēlēs.

Noziedznieki azartspēļu un izložu sektoru izmanto visās NILL stadijās: izvietošanā, noslēgšanā un integrācijā.⁴

NILLTPFN likuma subjektiem, t.i. azartspēļu un izložu sektora pārstāvjiem, ir pienākums FID sniegt ne tikai sliekšņa deklarācijas⁵, bet arī informāciju par katru **aizdomīgu darījumu** vai **aktivitāti**, ko persona veic pie pakalpojumu sniedzēja. Vadlīnijas kalpo kā palīgmateriāls, lai azartspēļu un izložu organizētāji un citi NILLTPFN likuma subjekti veiksmīgi īstenotu riskos balstītu pieeju un efektīvi pārvaldītu NILL riskus, tādējādi novēršot noziedzīgi iegūtu līdzekļu nokļūšanu un izmantošanu likumīgajā finanšu sistēmā.

Būtiski norādīt, ka materiālā uzskaitītais NILL pazīmju kopums risku vadībai azartspēļu un izložu sektorā nav uzskatāms par izsmelošu un visaptverošu. Konkrētu, atsevišķu pazīmju identificēšana ne vienmēr var izraisīt aizdomas par noziedzīgu darbību, bet tās var kalpot kā noderīgs kontroles mehānisms, lai individuālos gadījumos veiktu pastiprinātu uzraudzību vai, piemēram, piemērotu padziļinātu izpēti. Katrs aizdomīgs darījums, pat ja tas atbilst zināmām NILL tipoloģijām, var saturēt unikālas iezīmes. Līdz ar

¹ Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2020.-2022. gadu. Pieejams: <https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACION%C4%80LAIS%20NILLTPF%20RISKU%20NOV%C4%92RT%C4%92%C5%A0ANAS%20ZI%C5%85OJUMS%20PAR%202020.%E2%80%932022.%20GADU.pdf>.

² Saskaņā ar NILLTPFN likuma 3. panta pirmās daļas 6. punktā noteikto. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/178987-noziedzīgi-iegutu-lidzeklu-legalizācijas-un-terorisma-un-proliferācijas-finansēšanas-noversanas-likums>.

³ Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2020.-2022. gadu. 206. lpp. Pieejams: <https://fid.gov.lv/uploads/files/2023/NACION%C4%80LAIS%20NILLTPF%20RISKU%20NOV%C4%92RT%C4%92%C5%A0ANAS%20ZI%C5%85OJUMS%20PAR%202020.%E2%80%932022.%20GADU.pdf>.

⁴ Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas iekšējās kontroles sistēmas izveides vadlīnijas azartspēļu un izložu organizētājiem. Pieejams: <https://www.iaui.gov.lv/lv/media/1245/download?attachment>.

⁵ Ministru kabineta noteikumi Nr. 550. "Noteikumi par aizdomīgu darījumu un sliekšņa deklarācijas iesniegšanas kārtību un saturu". Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/325463-noteikumi-par-aizdomigu-darijumu-zinojumu-un-slieksna-deklarācijas-iesniegšanas-kartibu-un-saturu>.

to, nepieciešams katru gadījumu vērtēt individuāli, ņemot vērā pieejamo informāciju par klientu un darījumu, kā arī pieejamos izpētes materiālus.

Lai veicinātu iespējamu noziedzīgu nodarījumu savlaicīgu atklāšanu un atvieglotu ziņojumu iesniegšanu nefinanšu sektora NILLTPFN likuma subjektiem, FID ir izstrādājis un kopš 2024. gada 9. septembra ieviesis vienkāršotu ziņojumu iesniegšanas kārtību. Sadarbībā ar nefinanšu sektora pārstāvjiem tika izstrādāta un attīstīta jauna ziņojuma veida forma, nodrošinot, ka vienkāršotā kārtība ir īpaši pielāgota nefinanšu sektoram, tādējādi uzlabojot ziņošanas efektivitāti.^{6/7}

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas pazīmes azartspēļu un izložu organizētāju sektorā:^{8/9/10/11}

1. Klients sniedz nepatiesu, nepilnīgu, pretrunīgu vai grūti pārbaudāmu informāciju par naudas līdzekļu izcelsmi.
2. Klients identifikācijai iesniedz dokumentus ar viltojuma pazīmēm.
3. Lai atvērtu kontu, klients identifikācijai iesniedz dokumentu, kas pieder citai personai.
4. Klients identifikācijai iesniedz dokumentu, kas lietošanai nav derīgs.
5. Publiski pieejama negatīva informācija par klientu – iespējamu saistību ar noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem vai to legalizēšanu un/vai ar terorismu un/vai tā finansēšanu.
6. Klients veic darījumu strukturēšanu (piemēram, regulāras iemaksas un/vai izmaksas zem sliekšņa un/vai veic iemaksu no viena konta, uzreiz pieprasot izmaksu uz citu) un pastāv aizdomas, ka klienta nolūks ir izvairīties no padziļinātas izpētes.
7. Klienta (fiziskas personas) darījumi nav samērīgi ar tā deklarētajiem ienākumiem (labklājības līmeni), un tam nav loģiska izskaidrojuma.
8. Klienta uzvedība ir aizdomīga/netipiska un/vai ir aizdomas, ka persona darbojas grupā un/vai iesaistītajām personām ir līdzīgas spēles manieres (piemēram, vairāki klienti veic vienādas likmes uz vienu vai vairākiem notikumiem, bet laimestu saņem (iesniedz kvītis) viens klients, pieprasot dokumentālu apliecinājumu par laimestu).
9. Laimesta gadījumā klients norāda izmaksu veikt uz savu kontu, kas reģistrēts ārpus azartspēļu atrašanās vietas jurisdikcijas.

⁶ Plašāka informācija par vienkāršotu ziņojumu iesniegšanas kārtību nefinanšu sektora NILLTPFN likuma subjektiem pieejama: <https://www.fid.gov.lv/lv/aktualitates/vienkarsota-zinojumu-iesniegšanas-kartiba-nefinansu-sektora-likuma-subjektiem>.

⁷ FID. Infografika: SARN iesniegšana goAML. Pieejams: <https://www.fid.gov.lv/uploads/files/Zi%C5%86o%C5%A1ana%20goAML%20.png>.

⁸ Vadlīnijas "Ziņojumu sniegšana par aizdomīgiem darījumiem un atturēšanās no darījumu veikšanas". 2. papildinātā redakcija. Pieejams: https://www.fid.gov.lv/uploads/files/2023/vadlinijas/lv-final/FID_Zi%C5%86o%C5%A1anas%20vadl%C4%ABnijas_2.%20redakcija.pdf.

⁹ FATF Report. Vulnerabilities of Casinos and Gaming Sector. Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/Vulnerabilities%20of%20Casinos%20and%20Gaming%20Sector.pdf.coredownload.pdf>.

¹⁰ The FATF Recommendations. International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation. Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/recommendations/FATF%20Recommendations%202012.pdf.coredownload.inline.pdf>.

¹¹ Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas riski un to pārvaldīšanas vadlīnijas azartspēļu un izložu organizēšanas jomā. Pieejams: www.iaui.gov.lv/lv/media/1239/download?attachment.

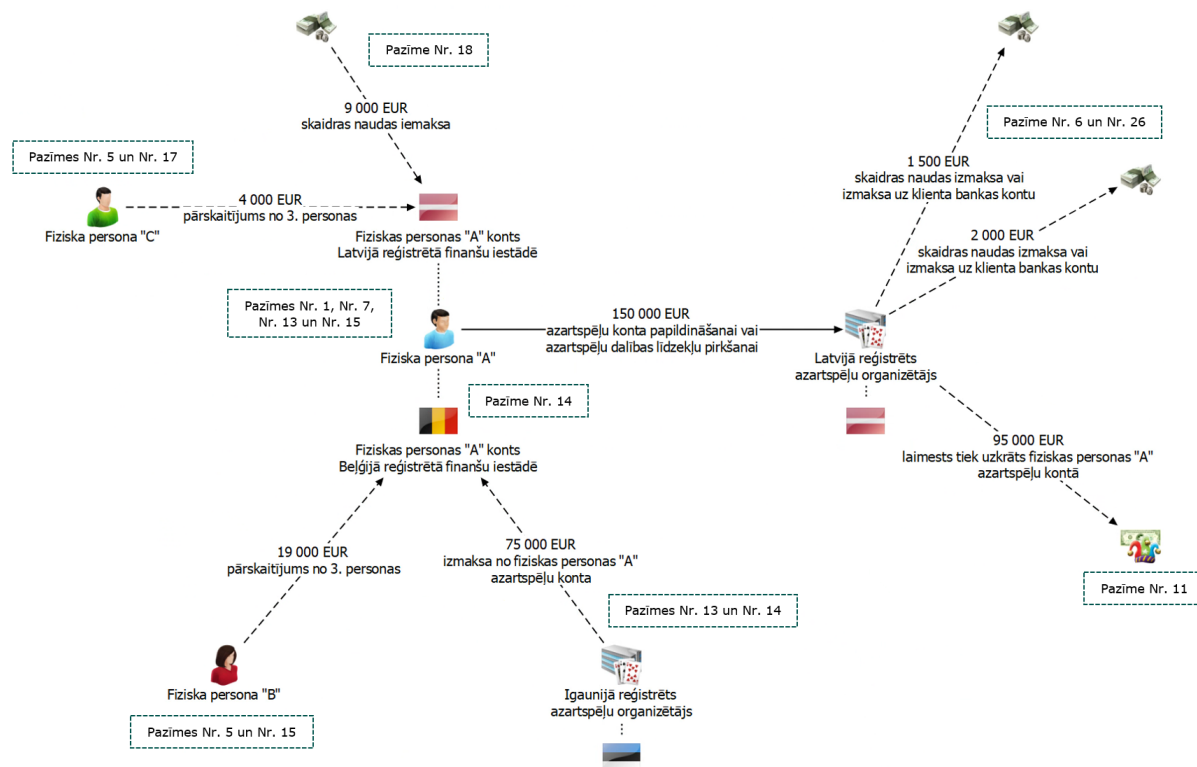
- 10.** Klienta darījums ir saistīts ar citu aizdomīgu darījumu, par kuru jau ziņots FID.
- 11.** Klienti ilgstoši uzglabā naudas līdzekļus spēles kontā, nepiedalās azartspēlēs vai tajās piedalās maz un veic izmaksu uz bankas kontu.
- 12.** Klienti tiek identificēti kā PNP, PNP ģimenes loceklis vai PNP pietuvināta persona.
- 13.** Klienta IP pieslēgšanās adreses azartspēļu kontam notiek no dažādām valstīm.
- 14.** Klienti azartspēļu konta papildināšanai vai spēles dalības līdzekļu pirkšanai un laimestu izmaksai izmanto vienu vai vairākus kontus vai bankas kartes, kuri atvērti ārvalstīs reģistrētās finanšu iestādēs, un tam nav loģiska izskaidrojuma.
- 15.** Klienti saņem liela apjoma naudas līdzekļus no trešajām personām bez redzama loģiska skaidrojuma. Saņemtie naudas līdzekļi tiek iemaksāti azartspēļu kontā vai tiek izmantoti spēles dalības līdzekļu iegādei.
- 16.** Klienti no spēles konta pieprasa veikt izmaksas uz trešās personas kontu.
- 17.** Klienta kontu kontrolē trešā persona, un pastāv aizdomas, ka veiktas darbības ar nolūku slēpt vai maskēt līdzekļu patieso piederību.
- 18.** Pirms azartspēļu konta papildināšanas personas kontā (finanšu iestādē) redzama liela apmērā skaidras naudas iemaksa vai izmaksa.
- 19.** Klienti pērk spēles dalības līdzekļus, kas neatbilst klienta labklājības līmenim, un nav iespējams noskaidrot līdzekļu izcelsmi.
- 20.** Klienti regulāri liek likmes tādā apjomā, lai iespējamā laimestu summa nepārsniedz 2 000 EUR sliekšni.¹²
- 21.** Klienti vairākos nelielos darījumos veic skaidras naudas izmaksas vai izmaksas uz klienta bankas kontu, taksācijas gada laikā nepārsniedzot 3 000 EUR laimesta vērtību (piemēram, nolūkā izvairīties no nodokļu nomaksas).¹³
- 22.** Klienta darbības un spēļu veids liecina, ka klientam nav nodoma laimēt vai arī tas ir sekundārs.
- 23.** Klienti cenšas izveidot ciešas attiecības ar azartspēļu iestādes darbiniekiem.
- 24.** Klienti regulāri maina azartspēļu galdus un azartspēļu veidus brīdi, kad laimesta summa tuvojas sliekšnim.
- 25.** Klienti lūdz sadalīt laimestu, kas pārsniedz iestādei noteiktos ziņošanas sliekšņus, mazākās daļās (piemēram, izmaksāt laimesta daļu skaidrā naudā un daļu – spēļu žetonos).
- 26.** Klienti azartspēļu konta papildināšanai vai spēles dalības līdzekļu pirkšanai izmanto vairākas, mazas nominālvērtības banknotes, un tam nav loģiska izskaidrojuma.
- 27.** Klienti azartspēļu konta papildināšanai vai spēles dalības līdzekļu pirkšanai izmanto priekšapmaksas kartes.
- 28.** Klienti sevi nenorāda kā PNP, PNP ģimenes locekli vai ar PNP saistītu personu, taču pēc darījuma un/vai klienta izpēti tiek konstatēta personas atbilstība šim statusam.

¹² Ministru Kabineta noteikumi Nr. 550. Noteikumi par aizdomīgu darījumu ziņojumu un sliekšņa deklarācijas iesniegšanas kārtību un saturu. 14. punkta 14.5. daļa. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/325463-noteikumi-par-aizdomigu-darijumu-zinojumu-un-slieksna-deklaracijas-iesniegšanas-kartibu-un-saturu>.

¹³ Likums Par iedzīvotāju ienākuma nodokli. 9. panta pirmās daļas 5. punkts. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=56880>.

Attēlā Nr. 1 sniegtas dažas no tipiskākajām NILL pazīmēm azartspēļu un izložu organizatoru sektorā koncentrētā un viegli pārskatāmā veidā, sniedzot kopsavilkumu par būtiskāko, lai NILLTPFN likuma subjektiem atvieglotu ziņošanu par aizdomīgiem darījumiem FID.

Attēls Nr. 1

FID mājaslapā ir publicēti vairāki tipoloģiju materiāli¹⁴, kas saistīti ar konkrētiem predikatīvajiem noziedzīgajiem nodarījumiem un var noderēt ikdienas darbā, to skaitā:

- ["Nekustamo īpašumu un būvniecības sektora noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas risku novērtējums"](#);
- Metodiskais materiāls ["Sektorālo un mērķēto finanšu sankciju apiešanas indikatori"](#), 2. papildinātā redakcija;
- Metodoloģiskais materiāls ["Terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas vadlīnijas"](#), atjaunotā redakcija;
- ["Koruptīvu noziedzīgu nodarījumu indikatori un gadījumu analīze"](#);
- Stratēģiskās analīzes pētījums ["Tirdzniecības darījumu izmantošana noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā"](#);
- Metodoloģiskais materiāls ["Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas tipoloģijas un pazīmes"](#), 2. papildinātā redakcija.

¹⁴ FID izstrādātās vadlīnijas, tipoloģijas un pētījumi pieejami: <https://www.fid.gov.lv/lv/darbibas-jomas/vadlinijas-tipoloģijas-riki>.

Izmantoto saīsinājumu saraksts

FID	Finanšu izlūkošanas dienests
IP	Interneta protokols
NILL	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija
NILLTPF	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija un terorisma un proliferācijas finansēšana
NILLTPFN likums	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums
NRA 2023	Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2020.– 2022. gadu
PF	Proliferācijas finansēšana
PNP	Politiski nozīmīga persona
TF	Terorisma finansēšana